

Sağlık Hizmetlerinde Yerelleşme

Dr. İlhan ÖZGÜNEŞ
Eskişehir Tabip Odası YK Başkanı
ESOGÜ Tıp Fak. Enfeksiyon Hast. AD.

Yerel yönetim

- ▶ Merkezi (ulusal) bütünlük
 - Kurulma
 - Yerel temsilci
 - Merkezi kararların uygulanması
- ▶ Yerel
 - Öncelikler
 - Çıkarlar
 - “Özerk”

Yerelleşme / Desantralizasyon

- ▶ 30 yılın yıldızı
 - Merkezi otorite yetki devri
 - Bürokrasi
 - Katılımın artması
 - Hizmete ulaşım kolaylığı
 - Demokratikleşme

Hangi yerelleşme?

- ▶ Dekonsantrasyon
- ▶ Devolusyon
- ▶ Delegasyon
- ▶ Özelleştirme

Hangi yerelleşme?

- ▶ Dekonsantrasyon
 - Merkezin yerel temsilcilerine yetki
 - Özel yapılanma
 - Bakanlık–Müdürlük
 - Yönetmelik otoritenin kısmi devri
- ▶ Devolusyon
- ▶ Delegasyon
- ▶ Özelleştirme

Hangi yerelleşme?

- ▶ Dekonsantrasyon
- ▶ Devolusyon
 - Bazı işlevler bağımsız olarak yerel
 - Politik ve yönetsel devir
 - Vergi toplama
 - Sağlık vergisi
- ▶ Delegasyon
- ▶ Özelleştirme

Hangi yerelleşme?

- ▶ Dekonsantrasyon
- ▶ Devolusyon
- ▶ **Delegasyon**
 - Merkezi yapı ve yerel örgütleri
 - SSK
- ▶ Özelleştirme

Hangi yerelleşme?

- ▶ Dekonsantrasyon
- ▶ Devolusyon
- ▶ Delegasyon
- ▶ **Özelleştirme**
 - En radikal desantralizasyon
 - Kamusal mülkiyetin devri

Yakın tarih

- Yapısal uyum programları
 - Enflasyon mücadelesi
 - Talebin kısılması / ücretlerin baskılanması
 - Kaynakların yeniden dağıtımı
 - Sosyal harcamaların kısılması
 - Dış ticarete yönelme
 - Kamusal örgütlenmenin yeniden yapılandırılması (zayıflatılması)
 - Yeni kazanç alanları
 - Özelleştirme

Yakın tarih: Türkiye ve sağlık

- ▶ Sağlık reformu alışmaları
 - 12 Eylöl sonrası
 - Sađlıkta dönüřüm
- ▶ Gerekçe
 - Aşırı merkeziyetçi
 - Hantal
 - Verimsiz

Yakın tarih: Türkiye ve sağlık

- ▶ 1990 – DPT “Sağlık Sektörü Master Planı”
- ▶ 1990 – 1. Sağlık Projesi (Dünya Bankası)
- ▶ 1991 – Sağlık Bakanlığı SPGK’nin kurulması
- ▶ 1992 – I. Ulusal Sağlık Kongresi
- ▶ 1992 – Yeşil Kart uygulamasına geçiş
- ▶ 1993 – II. Ulusal Sağlık Kongresi
- ▶ 1994 – 2. Sağlık Projesi (Dünya Bankası)
(Sağlık Sektörünün Kapasite artışı ile ilgili)

Temel Reform Alanları

- ▶ Hizmet sunumunda reform
 - Birinci basamakta aile hekimliği
 - Sağlık işletmeleri
- ▶ Hizmet finansmanında reform

Yapısal Uyum Programı

▶ 1. SOSYAL GÜVENLİK REFORMU

- Emeklilik Planlarının Sağlık Planlarından Ayrılması
- Emeklilik ve Sağlık Güvencesi Sistemlerinin Nüfusun tamamını kapsaması
- Sağlık Finansmanının yönetiminde kamu ağırlıklı kontrol(Genel Sağlık Sigortası)

▶ 2. VERGİ REFORMU

- Ortak/Uniform Prim Toplama Sistemi
- Ortak/Uniform Veri Tabanı / Tek Tanımlayıcı Numara Sistemi

▶ 3. KAMU YÖNETİMİ REFORMU

- Yerinden Yönetim

▶ 4. KAMU FİNANSMANI REFORMU

▶ 5. ÖZELLEŞTİRME

Desantralizasyon ile verimlilik artar ?

- ▶ Merkezi yapı harcamalardan kurtulur
- ▶ Hizmeti alan öder

▶ Örnek

- Finlandiya: BELEDİYELERE DEVİR
 - Ekonomik güç farkı
 - Hizmet satın alma
 - Ek vergi
 - Merkezi kaynak: %41 / %25
 - Cepten harcama: %13 / %20

Desantralizasyon ile verimlilik artar ?

- ▶ Norveç: Eyaletlere devir
 - Hastaneler; 1969
 - Birinci basamak; 1985 (Belediyeler)
 - Finans; 1980

- ▶ 2002
 - Harcamalarda aşırı artış
 - Hastanelerde yeniden merkezileşme
 - Kaynakların etkin kullanımı artmış

Desantralizasyon ile kaynakların etkin kullanımını artar ?

- ▶ Kararlar–planlar–yatırımlar yerele göre
- ▶ Ülke kaynaklarından bağımsız

- ▶ BÖLGESEL EŞİTSİZLİK
- ▶ YİNELEME (duplikasyon)

- ▶ SONUÇ: GEREKSİZ HARCAMALARDA ARTIŞ

Desantralizasyon ile kaynakların etkin kullanımını artar ?

▶ Tanzania'da desantralizasyon

- Hizmetler 1980'ler
- İstihdam ve yönetim 1990'lar

▶ Sonuç

- Personel dağılımında eşitsizlik
- 2006'da Personel yönetiminin merkezileştirilmesi

Desantralizasyon ile sağlık alanındaki eşitsizlikler azalır ?

- ▶ Var olan gelişim dengesizlikleri
- ▶ Merkezin dengeleme/aktarma olanađı ?
- ▶ Gelişmişlik farkı: İsviçre 100.000 kişiye düşen düşen pratisyen sayısı
 - Basel : 341
 - Appenzel : 83
- ▶ Zorunlu sağlık sigorta primlerinde farklılık
 - 204/88 \$

Türkiye

- ▶ 1990'lı yıllar
 - Dekonsantrasyon
 - Devolüsyon
- ▶ 2001–2005
 - 8. Beş yıllık plan
 - Sağlık hizmetlerinin yerinden yönetimi
 - Yetki ve sorumluluk devri
 - İl özel idarelerine, belediyelere devir
- ▶ 2011
 - Kamu Hastane Birlikleri

Yerelleşmenin sorunları

- ▶ Yoksul bölgeler
 - Bölgeler arasında eşit olmayan gelişim
 - Finansman darlığı
 - Vergi/prim toplama zorluğu
 - Merkezi müdahalenin azalması / olanaksızlaşması
 - Dayanışma ağlarının ortadan kalkması
 - Kendi yağında kavrulma ya da **KENDİNİ KURTARMA**
 - İçer kapanma
 - Daha zayıf yapı: Daha kolay dış müdahale
 - Elit tabaka yönetimi / ilişkiler ağı

▶ Hangi STK?

Kaygılar...

- ▶ Parça ile bütünün birlikteliği koparılır
- ▶ Yerel yönetim üzerinden özel sektöre aktarım
- ▶ Küçük parçalar halinde satış

- ▶ Ulus devletin tasfiyesi
- ▶ Çok uluslu sermayeye kolaylık

- ▶ Toplum katılımı? / Sermaye egemenliği ?

Toplum katılımı ve yerelleşme

Toplum katılımı ve yerelleşme

Sağlık Ocağı Meclisi

Toplum katılımı ve yerelleşme

- ▶ Merkezi planlama
- ▶ Yerel yönetim
- ▶ Temsil yeteneği olan yerel meclisler
 - Sağlık komisyonu
 - Sağlık yönetiminin belirlenmesi
 - Kitle örgütleri / katmanların uygun temsili
 - Doğrudan halkın temsilcileri belirlemesi

Toplum katılımı ve yerelleşme

- ▶ Özel mülkiyet / Güç farkı
 - Ekonomik güç:
 - *Sen benim kim olduğumu biliyor musun?*

Toplum katılımı ve yerelleşme

- ▶ Halkın doğrudan içinde yer alacağı siyasal kurumlar
 - Kitle örgütleri
 - Sendikalar
 - Mahalle
 - İşyeri örgütlenmeleri
- ▶ Bireylerin entelektüel ve siyasal düzeyleri

Toplum katılımı ve yerelleşme

RANT

Toplum katılımı ve yerelleşme

**KAYNAKLAR
ÇIKARLAR
YÖNETİM**

Teşekkür ederim.